

Ο ΚΥΡ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΣ
ΚΙ Η ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ

ὄμορφο σὰν ψέμα!

τοῦ Γρηγορίου Θ. Στάθη

Μιὰ μέρα, τώρα πρόσφατα, ἐκεῖ πὸ μὲ τὰ δάχτυλα γύριζα κάποια παλαιὰ γραφτὰ μου, ἔτσι πὸ τὰ ἄνω φυλαγμένα ἀπανωτὰ μέσα σὲ μιὰ χάρτινη θήκη μὲ τὴν ἐπιγραφὴ ξεχωρισμένη «ἀρχεῖο 3», θέλησα νὰ ἰσιάσω τὴν διπλωμένη γωνία κι εἶδα μιὰ ἡμερομηνία: **“3 Μάρτη 1970”**. Ὁ νοῦς μου πέταξε νὰ θυμηθῆ πὸ ἤμουν τότε· κι ὅσο κι ἂν δρασκελίζε σὰν ἀστραπὴ τὸν χρόνο, πρόφτασα καὶ διάβασα στὴν ἄλλη γωνιὰ ἓνα τίτλο: **“ὁ κύρ Ἀσπράγγελος κι ἡ Νέα Μέθοδος”**. Τὸ πρόσωπό μου ξάφνου φέγγισε ἀπὸ ἓνα μέσα φῶς κι ἄρχισα νὰ διαβάζω φωναχτὰ, λὲς κι ἤθελα νὰ μ’ ἀκούσει κάποιος, στὴν ξεχωρισμένη αὐτὴ ἐνθύμηση πὸ εἶχα σημειώσει, –τί κρῖμα! πὸ δὲν ἔγραφα τὸ πότε κι ἀπὸ ποῦθε. Ἦταν μονάχα ἓνα φύλλο, γραμμένο ἀπ’ τὴ μιὰ μεριά καὶ λίγο κι ἀπ’ τὴν ἄλλη.

«... Ἀνάγυρτος στὸ μπάσι τοῦ ὄντᾶ δίπλα’ ἀπ’ τὸ καφασωτὸ παράθυρο ρουφάει τὸν καχβέ του τὸν ἀράβικο ὁ κύρ Ἀσπράγγελος. Ἄγγελος εἶναι τ’ ὄνομά του· ἀλλ’ ἔτσι, γέροντας σεβάσιμος τώρα, τὸν λένε Ἀσπράγγελο. Ἐνενηκοντούτης, μὲ μιὰν ἀραιὴ κοντὴ γεννειάδα, καὶ μαλλιά ἄσπρα πὸ δὲν χωρᾶνε ὅλα στὸ σκουῖφο του, καὶ δυὸ βαδουλωμένα μάτια, πὸ λὲς κοιτάζουν κατὰ μέσα πιά. Κι ἡ ἀκοή του εἶναι καλή, κι ἀκούει κι ἀφουγκράζεται πράγματα πὸ οἱ ἄλλοι δὲν

ἀκοῦνε. Ποιοί ἄλλοι πιὰ στὸ σπίτι του; ἡ θυγατέρα του ἡ μικρότερη ἀπ’ τὶς τρεῖς κι ἡ ὁμορφότερη, ἡ Μαριώρα μὲ τ’ ὄνομα τῆς βάβως του, κι ἡ δωδεκάχρονη δισεγγονούλα του ἡ Εὐφροσύνη, ποὺ αὐτὴ μονάχα γλύτωσε σ’ ἓνα πνιγμό· οἱ ἄλλοι ἀναπαύτηκαν. Καὶ ξέρει πῶς κι αὐτὸς πορεύεται αὐτὸν τὸν δρομο. Καὶ ξέρει πῶς ὅσο κι ἂν θὰ ’θελε νὰ πάει στὸ χωριό του στὰ στερνά του, ἐκεῖ στὴν Ἡπειρο – στὰ Γιάννινα παραέξω στὰ ριζὰ τοῦ Δρίσκου, δὲν βολεῖ. Ἀλλὰ τοῦ ἀρέσει κιόλας νὰ τελειώσει ἐδῶ, στὴν Πόλη, ὡς Βυζάντιος κι αὐτός, ἀπὸ τόσο μικρὸς καὶ νιούτσικος, στὰ δεκαεφτὰ στὰ δεκαοχτώ, ποὺ πρωτοῆρθε μὲ τὸ καραβάνι ἀπ’ τὰ Ζαγόρια ποὺ πήγαινε γιὰ τὴ Βλαχιά, μὰ αὐτὸς μὲ δυὸ τρεῖς ἄλλους τράβηξαν γιὰ τὴν Πόλη.

Στὴν Πόλη ὁ Ἄγγελος δὲν ἔμαθε γράμματα. Ἦξερε ὅμως καὶ τραγούδαγε εὐμορφα καὶ νόστιμα μὲ τὴν γλυκειὰ καὶ λυγερὴ φωνή του, τραγούδια ὄμορφα καὶ παραπονιαρικά, ποὺ τὸν θαύμαζαν κι οἱ χοτζάδες σὰν τὸν ἄκουγαν στὰ σοκάκια· γιὰτὶ δὲν τό ’κρυβε, ὅλο τραγουδοῦσε, ὅσο ἦταν νιός, κι ἂν τὸν ρωτοῦσες ἔλεγε· “δὲν τό ’κλεψα, γιὰτὶ νὰ τὸ κρύψω!”. Καὶ πήγαινε σὲ ὄλες τὶς ἐκκλησιές, κι ἄκουσε ὅλους τοὺς ψαλτάδες τοῦ καιροῦ του· ποιοῦ καιροῦ του; μισοῦ αἰῶνα καὶ βάλε, ἐβδομῆντα χρόνια! καὶ τὸν Ἰωάννη τὸν Τραπεζούντιο στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τὸν κὺρ Παναγιώτη τὸν Χαλάτζογλου, κι αὐτὸν Τραπεζούντιο, τὸν πρόφτασε γιὰ λίγο, κι ὕστερα τὸν Δανιὴλ ἀπ’ τὸν Τύρναβο τῆς Θεσσαλίας, τὴν “σάλπιγγα τοῦ αἰῶνος”, καὶ τὸν Σταυράκη τὸν μαθητὴ του κι ἐκεῖνον τὸν χανεντὲ τὸν φίλο του τὸν κὺρ Ζαχαρία. Ἄμ τὸν Γιακουμάκη, τί γλυκόφωνος ποὺ ἦταν αὐτός!, καὶ τοὺς δυὸ Πέτρους, τὸν Πελοποννήσιο καὶ τὸν Βυζάντιο, καὶ τοὺς μαθητάδες τους ἀπὸ κανοναρχάκια στ’ ἀναλόγια ὡς καὶ δομέστικους, καὶ τὸν Γεώργιο τὸν δάσκαλο ἀπ’ τὴν Κρήτη, καὶ τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν

Κωνσταντῖνο, δομέστικο τότε, καὶ τὸν Χουρμούζιο καὶ τὸν Γρηγόριο, μιὰ στὰ Ἀρμένικα καὶ μιὰ στὸ Σιναϊτικὸ Μετόχι. Ὅμως δὲν κάθισε ὁ εὐλογημένος νὰ μάθει τὰ ψαλτικά νὰ φέλνει κι αὐτὸς σὲ καμιὰ ἐκκλησιά· δὲν τό ἔθελε, γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια· αὐτὸς ἤθελε νὰ γυρνᾶει, ν' ἀκούει τοὺς ἄλλους. Προσπάθησε μὰ δὲν τὰ ἔπαιρνε νὰ μένουν μέσα του. Ἐκεῖνα τὰ Ἀνανες καὶ Νεανες, κι ἄντε Νανα καὶ Νεαγιε καὶ Νεχεανες καὶ δὲν ξέρω γώ, δὲν μπόρεσε νὰ τὰ βάλει στὴ σειρά. Μολατοῦτα ἤξερε, καὶ τί δὲν ἤξερε ἀπ' ἔξω· ἀκολουθίες ὀλόκληρες, καὶ σὰν καλὸς ἀκουστής σοῦ ἔψελνε “κατὰ τὸ ὕφος τοῦ τάδε ἢ τοῦ δεῖνα”, μαθήματα καὶ κρατήματα, νὰ σὲ καταγλυκαίνουν.

Ἐκεῖνον τὸν Μάη ὅμως τοῦ 1815 ὁ κύρ Ἀσπράγγελος ἔγερνε κάθε ἀπόγευμα στὸ παραθύρι κι ἔβλεπε νὰ περνᾶνε συντροφιές συντροφιές καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ διάκοι κι ἀρχιμανδριτάδες, καὶ κάνας δεσπότης καμιὰ φορά, γιὰ δέκα δεκαπέντε λεπτά, καὶ τραβοῦσαν ἀπ' τὰ σοκάκια αὐτῆς τῆς ἀρχοντογειτονιάς ἐκεῖ στὸ Φανάρι, πρὸς τὸ Σιναϊτικὸ Μετόχι. Τὸ σπίτι του ἦταν κοντὰ στ' ἀρχοντικὸ τοῦ ξακουστοῦ Καντεμήρη» ...

Τόσο διήγημα εἶχα σημειώσει, ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποῦ, σ' αὐτὸ τὸ φύλλο. Καὶ λέω τώρα, ν' ἀναπληρώσω ἐδῶ τὰ ἐλλείποντα καὶ νὰ δώσω ἓνα τέλος, ν' ἀποχαρῆτε κι ἐσεῖς.

... «Ὅλοι αὐτοὶ ποὺ διάβαιναν —“ἀρχιερεῖς καὶ πρωτοσύγκελλοι καὶ διάκονοι ἀρχιερέων καὶ κοσμικοὶ παμπληθεῖς”, ὅπως εἶναι γραμμένο— ἄλλοι ἀπ' αὐτὸ τὸ σοκάκι ἄλλοι ἀπὸ ἄλλο ἢ καὶ γιαλὸ γιαλὸ στὴν ἄκρια τοῦ Κεράτιου, μὲ κάναν κώδικα στὴ μασχάλη, ὅλο κουβέντιαζαν, ἄλλοι σιγανότερα κι

ἄλλοι πιὸ φωναχτά, καὶ κάτι σὰν νὰ ἔψελναν· κοντοστέκονταν κιάλας κι ἄνοιγαν κάποιες φυλλάδες καὶ τὶς κοίταζαν κι ὕστερα πάσχιζαν σὰν νὰ ἔθελαν νὰ τὰ πιάσουν μὲ τὸ χέρι τους καὶ νὰ τὰ βάλουν μέσα τους κι ἀπομνημόνευαν κάτι Πα Νη Ζω Νη, Πα Βου Πα Νη, Πα Πα ... καὶ τραβοῦσαν τὸ δρόμο τους. Ὁ κὺρ Ἀσπράγγελος δὲν ἔβγαινε ἔξω, ἐδῶ καὶ δυὸ τρία χρόνια, τὰ πόδια του δὲν τὸν βάσταγαν· κι οὔτε καὶ πήγαινε καὶ κανένα νὰ τὸν δῆ καὶ νὰ τοῦ πῆ γιὰ τὸν ἔξω κόσμο. Ρώτησε τὴν Μαριώρα του κι ἐκείνη ρώτησε κι ἔμαθε.

“Ἐδῶ καὶ πέντε μῆνες τώρα γίνονται πράματα καὶ θάματα. Οἱ ἀρχιερεῖς κι οἱ προὔχοντες τοῦ Γένους ἄνοιξαν ἓνα Κοινὸ Σχολεῖο, ἐδῶ παραπάνω στὸν Βαλατᾶ, καὶ πᾶνε καθημερινὰ ὅλοι αὐτοὶ κι ἄλλοι καμπόσοι, καμιὰ διακοσιαριά, νὰ μάθουν πολὺ εὐκόλα τὰ Ψαλτικά. Τὰ διδάσκουν μὲ νέο τρόπο ἓνας καλόγερος, ὁ Χρῦσανθος, κι ὁ λαμπαδάριος τοῦ Πατριαρχείου κὺρ Γρηγόριος κι ὁ ψάλτης ὁ Χουρμούζης. Καὶ λένε ὅτι μαθαίνουν ὀγλήγορα ὅλοι τους. Ἄ!, νὰ ἦσουν λίγο νιότερος θὰ μάθαινες κι ἐσὺ πατέρα, πὺ τὸ ἔχεις τόσο μεράκι!”. – Πόσο ὀγλήγορα δηλαδὴ τὰ μαθαίνουν; ρώτησε ὁ κὺρ Ἀσπράγγελος. – Νὰ ρωτήσουμε κάποια ψαλτόπουλα ἢ καὶ μεγαλύτερους ψαλτάδες ἐδῶ πὺ περνᾶνε νὰ μᾶς ποῦν, τοῦ εἶπε ἡ θυγατέρα του.

Ὅλο τὸ βράδι δὲν κοιμήθηκε ὁ γέροντας. Ὁ νοῦς του ἦταν στὸ ὀγλήγορα τῆς μάθησης, πὺ αὐτὸς δὲν εἶδε τέτοιο θάμα. Κι ἤθελε ν’ ἀκούσει. Τ’ ἀπόγευμα, εἶχε ὁ γέρος τὸν καφέ του ἀλλὰ δὲν τράβηξε οὔτε ρουφηξιά. Ἀνάγυρε καλὰ στὸ παραθύρι καὶ περιέμενε τοὺς νιούτσικους ψαλτάδες, –τοὺς μεγαλύτερους τοὺς ντρεπόταν– , ὅπως εἶπε στὴν Εὐφροσύνη τὴν δισέγγονη νὰ τοὺς παρακαλέσει νὰ τοῦ ψάλουν κάτι μὲ τὸν νέο αὐτὸν τρόπο πὺ τὰ μαθαίνουν πᾶ τὰ ψαλτικά ὀγλήγορα.

Καλὰ δασκαλεμένη ἡ Φροσυνίτζα, ἔξυπνη καὶ τολμηρή, μὲ τὶς δυὸ ὁμορφες μαῦρες πλεξοῦδες της, ἐκεῖ ποὺ περνοῦσαν πα-
ρέες παρέες οἱ μαθητὲς τοῦ Κοινοῦ Σχολείου, σταμάτησε
πέντ' ἔξι καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ σηκώσουν τὰ μάτια τους
καὶ νὰ δοῦν τὸν παπποῦ της τὸν Ἀσπράγγελο στὸ καφασωτὸ
παραθύρι. Ὁ ἕνας ἦταν δομέστικος στὸν Ἄη Κωνσταντῖνο στὰ
Ψωμαδιά, ἐκεῖ στὴ γειτονιά τῆς Καραμανίας ὅπου ἔφυλνε κι
ἐκεῖνος ὁ γλυκύτατος κύρ Μπερεκέτης, καὶ γνώρισε τὸν γέ-
ροντα. Ὁ γέρο Ἀσπράγγελος τοὺς καλησπέρισε καὶ τοὺς εἶπε·

– Ἄν θὰ ῥοχόμουν κι ἐγώ, μὰ δὲν μπορῶ, πῶς θὰ μάθαι-
να νὰ ψάλλω μὲ τὸν νέο σύστημα, τζάνε' μ; – Ἄ, εἶναι
εὐκόλα τώρα. Γιὰ σήμερα ἐτοιμάσαμε τὴν Δοξολογία τοῦ
Ἰακώβου! – Τοῦ κύρ Γιακουμῆ τοῦ μακαρίτη Πρωτοψάλ-
τη; – Ναί, ναί, σὲ πρῶτο ἦχο. – Αὐτὴν ... Δόξα σοι ... κι
ἄρχισε νὰ ψέλνει ὁ Ἀσπράγγελος. – Ναί, ἀλλὰ πρῶτα πα-
ραλλαγὴ. – Καὶ πῶς εἶναι, μπρέ, ἡ παραλλαγὴ;

Ἄνοιξαν τὴν Φυλλάδα τους –σταμάτησαν κι ἄλλοι τρεῖς
τέσσερεις– κι ἄρχισαν Ζω Δι Κε Κε ... Ὁ Γέροντας θαύμασε.

– Μὰ αὐτὸ εἶναι τραγούδι μ' ἄλλα λόγια! – Ναί, σὰν τρα-
γούδι εἶναι οἱ φθόγγοι, καὶ πάνω σ' αὐτὸ ταιριάζουμε τὰ
λόγια. Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς ...

Σὰν τέλειωσαν, τοῦ εἶπαν καλησπέρα καὶ τάχυναν τὰ βή-
ματά τους νὰ προφτάσουν τὴν τάξη. Τοὺς καλησπέρισαν κι
οἱ ἄλλοι ἐκεῖ στὸ σοκάκι, ποὺ ἄνοιξαν τὰ παραθύρια γιὰ ν'
ἀκούσουν· καὶ Ρωμηοί, κι Ἀρμένιοι καὶ Τοῦρκοι.

Τὴν ἄλλη μέρα κοντοστάθηκαν ἐκεῖ στὴν πόρτα καὶ κοί-
ταξαν στὸ παράθυρο νὰ δοῦν τὸν κύρ Ἀσπράγγελο, νὰ τοῦ
ψάλλουν πάλι, ἂν ἤθελε. Τὸ παραθύρι ἦταν κλειστό. Καὶ τὴν
ἄλλη μέρα καὶ τὴν παράλλη· κι ἡ πόρτα ἦταν σφαιλιστή, καὶ

τὰ παραθυρόφυλλα. Μιὰ μέρα τῆς ἄλλης ἐβδομάδας, τοὺς περίμενε στὸ δρόμο ἢ Εὐφροσύνη, ἢ ἔξυπνη παιδούλα.

– Ὁ παπποῦς μου τὸ ἀπόγιομα πὸν τοῦ ψάλλατε ἦταν λαρωμένος. Δὲν ἔφαγε τίποτε. Ἦπιε λίγο νερὸ καὶ σὰν σήμαναν οἱ καμπάνες τὸν Σπερνὸ ἔκανε κι αὐτὸς τὴν ἔσπερινὴ προσευχή του, μὰ ἀλλοιώτικη αὐτὴ τὴ φορά ... κάτι, ἐγὼ δὲν κατάλαβα καλά, κι ἄς τὸν ἄκουγα, κι ἄς τὸ εἶπε δυὸ τρεῖς φορές: “Νῦν ἀπολύεις ... τώρα πὸν ἄκουσαν τ’ αὐτιά μου αὐτὰ πὸν θὰ μάθει ὅλος ὁ κόσμος!... Νῦν ἀπολύεις ... θὰ μάθει ὅλος ὁ κόσμος...”. Κι ἀποκοιμήθηκε. Τὸ πρῶτὸ ἦταν πολὺ ἀδύναμος κι ἡ μανίτζα μου τὸν πῆγε στὸ νοσοκομεῖο στὸ Μπαλουκλῆ, στὴ Ζωοδόχο Πηγὴ· κι ἀκόμα εἶναι ἐκεῖ. Πόση ζωὴ τοῦ μένει, δὲν ξέρω.

Κι ἔστριψε κι ἔτρεξε στὸ σοκάκι νὰ βρεῖ τὶς φιλεναδίτσες της, τώρα πὸν λείπει ἡ μάνα της στὸ Μπαλουκλῆ. Οἱ ψάλτες κατάλαβαν κι ὅπως οἱ μέρες ἦταν ἀναστάσιμες ἔψαλαν γιὰ τὸν γέρο Ἀσπράγγελο τοῦ κῦρ Πέτρου Βυζαντίου τὸν πρῶτο εἰρμὸ τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα. Ἀναστάσεως ἡμέρα.

Καὶ τὸν ἡπειρώτη γέροντα κῦρ Ἀσπράγγελο “ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν διεβίβασεν Χριστὸς ὁ Θεός”, καὶ τὴν Ψαλτικὴ Τέχνη ἐκ τῆς Παλαιᾶς εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον μετήνεγκεν, καὶ ἡμᾶς ὅλους ἔσωσεν “ἐπινίκιον ἄδοντας”!

Νὰ εἶστε ὅλοι καλά!

καὶ οἱ ἀγαπητοὶ σύνεδροι νὰ μᾶς τὰ ποῦν ὅλα καλά!

Σᾶς εὐχαριστῶ.

νύχτα, 12:50 ~ἀπ’ τὶς 11:00~ τῆς 20-21 ὀκτωβρίου 2014

γρδσάδης